

Postižený neznamená dětský

Jitka Bedrnová

Zdá se vám, že o nadpisu netřeba polemizovat? Tak si zkuste vzpomenout, jak jste se naposledy chovali k člověku s mentálním postižením. Občanské sdružení Inventura se podle slov své zakladatelky Lenky Vochocové snaží tyto škatulky rozbít. Prostřednictvím uměleckých děl mentálně postižených autorů nebo filmových dokumentů o nich.

Proč jste se rozhodli natočit instruktážní film O sexu?

V jednom z našich kurzů, filmové dílně pro lidi s mentálním postižením, bylo pár studentů, u kterých bylo vidět, že se o sexu chtějí bavit, a bylo jasné, že jim chybějí informace. Pak přišel Petr Eisner s tím, jestli bychom nechtěli na toto téma udělat film.

Nakonec jste nezůstali u jednoho. Kromě animovaného instruktážního snímku jste ještě natočili o mentálně postižených lidech dokument Vztahy.

Posadili jsme naše klienty, my jim tedy říkáme studenti, k portrétu jejich ideálního partnera nebo partnerky, který sami namalovali. Odpovídají na otázky, jak si představují ideálního partnera, jestli mají nějaké zkušenosti v oblasti vztahů, sexu, jestli by chtěli mít děti...

Co konkrétně vám říkali?

Bylo jasné, že se o vztahy zajímají, že o nich uvažují. Třeba na otázku, zda chtějí děti, bezhlavě nesouhlasili, ale říkali spíš: Chtěl/a bych, ale nevím, jestli bych na to měl/a. Takže náhled na svůj život mají.

Navazují intimní vztahy jen mezi sebou?

Ne vždycky. Máme v kurzech pána, který se zamilovával do hereček. Postupně zaměřil svou pozornost na nás, holky v Inventuře, až nakonec v dokumentu říká, že by mu ani nevadilo

chodit s nějakou dělnicí z továrny. My jsme to s ním taky předtím docela upřímně řešili. Ptaly jsme se ho: Myslíš si, že bys nám mohl něco nabídnout? Přiznával, že toho moc není, leda láska.

Jakou měly filmy odezvu?

Je o ně velký zájem. Vnímáme je jako docela dobrý start k diskusi. Kromě lidí s mentálním postižením a pracovníků v sociálních službách jsou určeny i pro běžného diváka – aby si uvědomil, že i lidé s mentálním hendikepem mají potřebu tyto věci řešit. Jsem totiž dost alergická na názor, že mentálně postižený člověk je na tom přece s rozumem jako šestileté dítě, tak jakýpak sex... Právě tento předsudek bychom rádi vymýtili.

V čem je váš přístup k mentálně postiženým lidem jiný než u pracovníků sociálních služeb?

Jednáme s nimi asi víc bezprostředně, spíš než klienti jsou to pro nás spolupracovníci. Samozřejmě zohledňujeme, že mají specifické

potřeby a problémy. Z vlastní zkušenosti mohu říct, že jsou na tom daleko lépe než běžní klienti ústavů sociální péče. Nejsou tak stydliví a pasivní, do všeho se vrhají a velice otevřeně se s námi baví.

Jak jste k nim přišli? Odkud jsou?

Různě. Z jiných sdružení, řekli si o nás mezi sebou... Vyhlásili jsme, že vypisujeme tvůrčí kurzy – filmová, fotografická a divadelní dílna a kurz tvůrčího psaní – a oni se přihlásili. Dochází k nám okolo patnácti lidí.

Co jste se o nich za těch šest let, kdy Inventura funguje, dověděla?

Jsou v něčem pomalejší, v něčem jiní, v něčem třeba můžou někomu připadat trochu divní, mají nějaké limity. Ale na druhou stranu jsou v lecčems inspirativní a obohacující, protože mají jiný pohled, jinou životní zkušenost.

Jak se to projevuje? Jsou bezprostřednější?

Některí ano. Například jeden náš student z filmového kurzu je třeba autista. Je upřímný a nebere si servítky. Chtěl natočit rozhovor s paní, která ho ignorovala a pak se ho snažila odpálkovat slovy, že si teď musí zatelefonovat. On na to zareagoval: A vy nám to teď říkáte proč? Jenom ze slušnosti? Je to zábava, ale taky docela drsná sebereflexe pro nás – lidi zvenku. ■ bedrnova@mf.cz

INVENTURA (INVENTURA.ORG)

Občanské sdružení, které vzniklo roku 2005 s cílem pozměňovat stereotypní představy tzv. normální společnosti o lidech s mentálním postižením. Prezentací jejich uměleckých děl a aktivit se je snaží integrovat do společnosti. V rámci osvěty na téma sexualita lidí s mentálním postižením natočila Inventura animovaný film O sexu a dokument Vztahy. ■